

De lijstensamenstelling in de BSP

---

door Jan CEULEERS

Journalist BRT.

★

Ter gelegenheid van de vorige parlementsverkiezingen op 7 november 1971 kwamen wij al tot de vaststelling dat de BSP, vooral haar Vlaamse federaties, de praktijk van de interne voorverkiezingen voor de samenstelling van de kandidatenlijsten (« polls ») schijnt te hebben verlaten. In 1971 werden er nog maar polls georganiseerd in elf van de dertig partijarrondissementsfederaties (1), in 1974 is dit aantal onveranderd gebleven.

Enkele vaststellingen bij tabel I.

a) In elf van de dertig federaties werden voorverkiezingen gehouden om de lijsten voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers samen te stellen. Dit is evenveel als in 1971. In twee federaties werd de uitslag van de poll vooraf enigszins gerelativeerd, doordat bepaalde kandidaten een verkiesbare plaats werd voorbehouden « buiten poll ». Dit was het geval voor partijvoorzitter Jos Van Eynde in Antwerpen (lijsttrekker) en oud-staatssecretaris Irène Pétry in Luik (tweede plaats).

In achttien federaties werd de kandidatenlijst door een congres vastgelegd. Hierin zijn niet begrepen de twee federaties (Antwerpen en Luik), die op een congres bepaalde kandidaten buiten poll hebben geplaatst (zie hoger).

In één federatie (Thuin) werd de volgorde op de lijst door de kandidaten onderling bedisseld.

b) 55,9 % van de gekozen Kamerleden danken hun plaats op de lijst aan een poll in hun federatie (33 op 59 bekozenen). 42,4 % werd door een congres aangewezen (25 op 59). 1,7 % raakte gekozen dank zij

---

(1) *Res Publica*, bundel XIV, 1972, nr 2, blz. 240.

TABEL I

De lijstensamenstelling voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers

Federatie	Poll	Congres	Anders	Verklaring
Antwerpen	4	1	—	Van Eynde lijsttrekker buiten poll.
Mechelen	—	2	—	
Turnhout	—	1	—	
Leuven	—	2	—	
Maaseik-Tongeren	—	1	—	
Hasselt	—	2	—	
Gent-Eeklo	—	2	—	
Oudenaarde	—	1	—	
Aalst	—	1	—	
Dendermonde	—	1	—	
Sint-Niklaas	—	1	—	
Brugge	—	2	—	
Oostende-Veurne-Diksmuide	—	1	—	
Ieper	—	1	—	
Kortrijk	—	1	—	
Roesselare-Tielt	—	1	—	
Brussel	—	1	—	
Nederlandse federaties	4	22	—	

Federatie	Poll	Congres	Anders	Verklaring
Bruxelles	6	—	—	Lijst door kandidaten zelf vastgelegd.
Nijvel	1	—	—	
Aat-Doornik-Moeskroen	3	—	—	
Bergen	2	—	—	
Charleroi	4	—	—	
Zinnik	3	—	—	
Thuin	—	—	1	
Borgworm-Hoei	2	—	—	
Luik	5	1	—	
Verviers	1	—	—	
Aarlen-Bastenaken- Marche (2)	—	1	—	
Neufchâteau-Virton (2)	—	—	—	
Dinant-Philippeville	—	1	—	
Namen	2	—	—	
Franse federaties	29	3	1	
Totaal Rijk	33	25	1	

(2) Beide kiesarrondissementen vormen slechts één partijfederatie.

een onderlinge afspraak van de kandidaten met het oog op de rangschikking op de lijst (1 op 59).

c) Van de zeventien Vlaamse federaties (met inbegrip van de Brusselse Rode Leeuwen) hield er slechts één een poll. Deze poll werd dan nog doorkruist door een congres dat de lijsttrekker aan de voorverkiezing onttrok. In de overige zestien federaties besliste uitsluitend een congres over de lijstsamenstelling. Slechts 4 van de 26 gekozenen danken hun plaats op de lijst aan de poll (dit is 15,4 %), alle andere aan een congres (dit is 22 gekozenen, of 84,6 %).

Tien van de dertien Franstalige federaties (met inbegrip van Bruxelles) organiseerden een voorverkiezing (29 van de 33 gekozenen, dit is 88 %). In één van deze tien federaties werd een kandidaat vooraf door een congres buiten poll geplaatst (I. Pétry in Luik). In slechts twee federaties besliste een congres over de lijstsamenstelling; samen met de buiten-poll-geplaatste kandidaat in Luik brengt dit het aantal gekozenen via een congres op 3 van de 33, of 9 %. In één Franstalige federatie bepaalden de kandidaten zelf onderling de rangschikking (één op 33 gekozenen, of 3 %).

Enkele vaststellingen bij tabel II.

Waar wij in onze beschouwingen bij de lijstensamenstelling voor de verkiezingen van 7 november 1971 de Senaat hebben verwaarloosd, hebben wij nu toch de lijsten met kandidaten voor de rechtstreekse verkiezing in ons onderzoek betrokken.

a) Ook hier constateren wij dat in de Nederlandse federaties de poll vrijwel geen toepassing meer vindt. Alleen Antwerpen maakt daarop een uitzondering, in tegenstelling tot de Kamer zelfs zonder buitenpollplaatsing van een kandidaat. Slechts 3 van de 13 Nederlandstalige rechtstreeks gekozenen kwamen op de Senaatlijst via een poll (dit is 23,1 %). In de overige Nederlandse federaties besliste een congres over de lijstsamenstelling (10 gekozenen op 13, of 76,9 %).

b) In de Franse partijfederaties daarentegen is de praktijk van de poll nog volop in zwang. 13 van de 16 gekozenen kwamen op de lijst terecht via de poll (dit is 81,2 %); 1 dank zij een congres dat hem buiten poll plaatste (dit is 6,3 %); 2 gekozenen kwamen op een andere wijze op de lijst terecht (12,5 %).

c) Over het rijk gespreid liggen de percentages voor de Senaat als volgt :

- van de 29 rechtstreeks gekozen senatoren komen er 16 uit een poll, dit is 55,2 % ;
- 11 uit een congres, dit is 37,9 % ;
- en 2 anderszins, dit is 6,9 %.

TABEL II

De lijstensamenstelling voor de Senaat (rechtstreeks gekozenen)

Arrondissement	Poll	Congres	Anders	Verklaring
Antwerpen	3	—	—	
Mechelen-Turnhout	—	1	—	
Leuven	—	2	—	
Hasselt-Maaseik-Tongeren	—	1	—	
Gent-Eeklo	—	1	—	
Aalst-Oudenaarde-Ronse	—	1	—	
Sint-Niklaas - Dendermonde	—	1	—	
Brugge	—	1	—	
Veurne-Diksmuide-Oostende	—	1	—	
Kortrijk-Ieper	—	1	—	
Roeselare-Tielt	—	—	—	
Brussel	—	—	—	
Nederlandse federaties	3	10	—	
Bruxelles	1	1	—	Lijsttrekker Machtens buiten poll.
Nijvel	2	—	—	
Aat-Doornik-Moeskroen	—	—	1	Dulac bij bestuursbeslissing van Kamer naar Senaatslijst.
Bergen-Zinnik	2	—	—	
Charleroi-Thuin	2	—	1	
Borgworm-Hoei	1	—	—	
Luik	3	—	—	
Verviers	1	—	—	
Luxemburg	—	—	—	
Namen-Dinant-Philippeville	1	—	—	
Franse federaties	13	1	2	
Totaal Rijk	16	11	2	

Enkele besluiten bij tabellen I en II.

a) Een vergelijking tussen de gekozenen van Kamer en Senaat, meer bepaald de wijze waarop de kandidaten op de lijsten werden geplaatst, wijst uit dat er geen wezenlijke verschillen bestaan.

Nederlandse gekozenen :	congres :	Kamerleden	84,6 %
		Senatoren	76,9 %
	poll :	Kamerleden	15,4 %
		Senatoren	23,1 %
Franse gekozenen :	congres :	Kamerleden	9,- %
		Senatoren	6,3 %
	poll :	Kamerleden	88,- %
		Senatoren	81,2 %
Het rijk :	congres :	Kamerleden	42,4 %
		Senatoren	37,9 %
	poll :	Kamerleden	55,9 %
		Senatoren	55,2 %

Op te merken valt dat de invloed van het nationaal partijbureau zeer groot is in de volgende fazen van de Senaatsamenstelling (provinciale en gecoöpteerde senatoren). In deze stadia hebben de partij leden niet de minste medezeggenschap noch via een congres noch via een poll.

b) Na de parlementsverkiezingen van 1971 stelden wij de vraag of de verschuiving in de besluitvormingstechniek van poll naar congres, die in 1971 duidelijk was t.o.v. 1965-1968, de weerspiegeling was van een gewilde evolutie, dan wel toe te schrijven was aan toevallige omstandigheden. Na de verkiezingen van 1974 kan met stelligheid worden geantwoord dat de verschuiving is gewild : ook nu werd in de Nederlandse federaties systematisch afgestapt van het poll-stelsel. Meer nog : in de enige Nederlandse federatie waar toch nog een voorverkiezing werd gehouden (Antwerpen), werd de lijstaanvoerder voor de Kamer, medevoorzitter Jos Van Eynde, zelfs buiten poll geplaatst.

Tot verklaring van deze tendens zijn er wellicht twee redenen voorhanden :

1. De relatief korte tijd die er na een vervroegde parlementsontbinding blijft om een poll in behoorlijke voorwaarden te organiseren, vooral in kleinere federaties met beperkte middelen ; ongetwijfeld is het makkelijker een algemene vergadering of een congres bijeen te roepen

2. De invoering van de leeftijdsgrens van 65 jaar en van een beperkt cumulatieverbod (waarop afwijkingen kunnen worden toegestaan door het congres), heeft ongetwijfeld de tendens aangesterkt ; vermits in vele gevallen (vooral aan Vlaamse zijde) toch een congres moest worden samengeroepen om te oordelen over aangevraagde afwijkingen op leeftijdsgrens en cumulatieverbod, kon de lijstensamenstelling best bij dezelfde gelegenheid gebeuren.

Hierbij valt op te merken dat het effect van de gebruikte lijstsamenstellingstechniek, zoals wij vroeger hebben aangetoond, vrijwel hetzelfde is bij poll en Congres.

Nieuwe Kamerleden en rechtstreeks gekozen Senatoren.

De verwachting was dat de invoering van de leeftijdsgrens van 65 jaar een vernieuwing en verjonging van de gekozenen in de hand zou werken. Wij hebben daarom weerom de nieuwe gezichten opgezocht, zowel in Kamer als Senaat (rechtstreeks gekozenen). Oud-senatoren op de Kamerlijsten en vice-versa hebben wij niet als nieuwelingen aangezien.

Enkele vaststellingen bij tabel III.

a) De vernieuwingsgraad bij de Nederlandse gekozenen bedraagt 23 % (6 gekozenen op 26) voor de Kamer, en 30,1 % (4 op 13) voor de Senaat. In Antwerpen raakte nieuweling H. Cools gekozen, doordat oudgedienden L. Major (leeftijdsgrens) en F. Detiège (gezondheidsredenen) zich niet meer verkiesbaar hadden gesteld op de Kamerlijst. Overigens stak H. Cools kamerlid J. Van Elewijck voorbij in de poll.

Het overlijden van kamerlid J. Cools (Turnhout) bracht J. Huybrechts in de Kamer.

In Leuven trokken A. Vranckx (Kamer) en A. Decoux (Senaat) zich terug wegens het overschrijden van de leeftijdsgrens. Zij ruimden aldus de plaats in voor de nieuwelingen L. Tobback (Kamer) en A. Bogaerts (Senaat).

Van de Limburgse senaatslijst verdween E. Vanthilt (overleden). Opvolger Rubens werd zo titularis.

Aftredend volksvertegenwoordiger M. Vanderhaegen wenste geen verkiesbare plaats meer in Oudenaarde en liet de kop van de kamerlijst aan P. Ghijsbrecht.

In Dendermonde-Sint-Niklaas werd als gevolg van interne afspraken tussen de beide federaties B. Van Hoeylandt vervangen door de Sint-Niklase kandidaat De Graeve op de senaatslijst.

A. Van Acker trok zich van de Brugse kamerlijst terug (leeftijdsgrens). Hij maakte aldus plaats voor nieuweling W. Content.

In Oostende-Veurne-Diksmuide nam R. Miroir, ofschoon gekozen, onmiddellijk ontslag (cumulatieverbod), en werd vervangen door opvolger Mommerency (senaat).

In Brussel wenste kamerlid F. Gelders geen verkiesbare plaats meer (leeftijdsgrens). Hij werd vervangen door R. De Wulf. De enige senaats-

TABEL III
Vernieuwing van de fracties

Federatie	Gekozenen		Her-gekozenen		Nieuw		Opmerkingen
	K	S	K	S	K	S	
Antwerpen	5	3	4	3	1	—	Major : leeftijdsgrens. Detiège : teruggetrokken.
Mechelen	2	} 1	2	} 1	—	} —	Cools : overleden.
Turnhout	1		—		1		
Leuven	2	2	1	1	1	1	Vanthilt : overleden.
Maaseik-Tongeren	1	} 1	1	} —	—	} 1	
Hasselt	2		2		—		—
Gent-Eeklo	2	1	2	1	—	—	Van Hoelandt ingevolge afspraak teruggetr
Oudenaarde	1	} 1	—	} 1	1	} —	
Aalst	1		1		—		—
Dendermonde	1	} 1	1	} —	—	} 1	Aftredend senator Breyne nu kamerlid.
Sint-Niklaas	1		1		—		
Brugge	2	1	1	1	1	—	Gelders lijstduwer.
Oostende-Veurne-Diksmuide	1	1	1	—	—	1	
Ieper	1	} 1	1	} 1	—	} —	Aftredend senator Breyne nu kamerlid.
Kortrijk	1		1		—		
Roeselare-Tielt	1	—	1	—	—	—	Gelders lijstduwer.
Brussel	1	—	—	—	1	—	
Nederlandse gekozenen	26	13	20	9	6	4	
Bruxelles	6	2	4	2	2	—	Aftredend senator Delhaye nu kamerlid.
Nijvel	1	2	1	2	—	—	
Aat-Doornik-Moeskroen	3	1	2	1	1	—	
Bergen	2	} 2	2	} 2	—	} —	Housiaux : leeftijdsgr. Kamerlid Close naar senaat; Dejardin te- ruggetrokken. Copée : leeftijdsgrens.
Zinnik	3		2		2		
Charleroi	4	} 3	4	} 2	—	} 1	
Thuin	1		1		2		
Borgworm-Hoei	2	1	2	—	—	1	
Luik	6	3	4	3	2	—	
Verviers	1	1	—	1	1	—	
Aarlen-Bastenaken-Marche	1	—	1	—	—	—	
Neufchâteau-Virton	—	} 1	—	} 1	—	} —	
Dinant-Philippeville	1		1		—		—
Namen	2	1	2	1	—	—	
Franse gekozenen	33	16	26	14	7	2	
Totaal Rijk	59	29	46	23	13	6	

zetel (P. Vermeyleen, die zich had teruggetrokken wegens overschrijding van de leeftijdsgrens) ging verloren.

b) De vernieuwingsgraad bij de Franse gekozenen bedraagt voor de Kamer 21,2 % (7 gekozenen op 33) en voor de Senaat 12,5 % (2 op 16). De Franstalige Brusselse kamerleden G. Cumps en A. Moock danken hun verkiezing aan zetelwinst (één) en de niet-kandidaatstelling van H. Simonet (cumulatieverbod).

De Nijvelse senaatslijst boekte twee zetels winst, wat ten goede kwam aan aftredend Kamerlid Basecq (die in de poll gecoöpteerd senator Falize had verslagen) en aan oudgediende Falize zelf.

In Aat-Doornik-Moeskroen luidde de uitslag voor de Kamer : 1. Jean Delhaye (senator), 2. Jean Dulac (senator), 3. Georgette Brenez, 4. Marcel Demets (kamerlid). Senator Dulac werd achteraf lijsttrekker van de senaatslijst, terwijl kamerlid Demets van de onverkiesbare vierde plaats werd overgeheveld naar de tweede. Door zetelwinst op de kamerlijst en de terugtrekking van H. Castel (leeftijdsgrens) raakte nieuweling G. Brenez toch gekozen. Eveneens door zetelwinst in Zinnik raakte nieuweling R. Lacroix gekozen (kamer).

Dank zij een gunstige polluitslag raakte nieuweling A. Poffé in de senaat voor Charleroi-Thuin. Hij verdrong senator Meunier naar de derde plaats, maar door zetelwinst raakte Meunier toch gekozen. In Hoei-Borgworm trok senator G. Housiaux zich terug (leeftijdsgrens). Hij maakte zo plaats voor nieuweling Eug. Lecocq.

De plaats op de Luikse senaatslijst van G. Dejardin (die zich had teruggetrokken wegens de aanvaarding van een « internationaal » ambt) werd ingenomen door kamerlid E. Close. Doordat bovendien op de kamerlijst een zetelwinst werd geboekt, konden twee nieuwelingen hun intrede doen in de Kamer : I. Pétry (buiten poll op de tweede plaats) en G. Onkelinx (strijdplaats).

In Verviers tenslotte trok Kamerlid G. Copée zich terug (leeftijdsgrens). Ze werd vervangen door Y. Ylieff.

Uit ons onderzoek met betrekking tot de verkiezingen van 7 november 1971 bleek een gevoelig verschil tussen de graad van vernieuwing bij de gekozenen in Wallonië en Vlaanderen. Bij de Waalse kamerleden waren er heel wat meer nieuwe gezichten (37 %) dan bij de Vlaamse (18 %). In 1974 is de vernieuwingsgraad voor de Kamer in Vlaanderen en Wallonië vrijwel gelijk : iets meer dan éenvijfde aan beide zijden van de taalgrens.

Ook in 1974 blijkt er geen oorzakelijk verband te bestaan tussen de wijze van lijstsamenstelling en de vernieuwing van de parlamentsfracties : slechts één nieuw aangetreden kamerlid (op dertien) dankt haar verkiezing aan de tussenkomst van de leden (i.c. via een congres : I. Pétry

in Luik). De keuze tussen poll en congres als besluitvormingstechniek blijkt dus ook in 1974 niet relevant te zijn vanuit het oogpunt van de vernieuwing.

Andere factoren zijn doorslaggevend geweest : in de Nederlandse federaties de invoering van de leeftijdsgrens van 65 jaar (vooral in de Kamer), in de Franse federaties de zetelwinst. De vrij geringe weerslag van de invoering van de leeftijdsgrens in de Franse federaties is te verklaren door de gevoelige verjonging van de rangen, die zich daar in 1971 al heeft voltrokken.

Rijst echter opnieuw de vraag naar de background van de nieuw gekozenen. In de onderstaande tabel hebben wij van iedere nieuweling de politieke binding verwerkt, voor zover aanwezig.

TABEL IV
Redenen van vernieuwing

Omstandigheid	Nederlandstalige		Franstaligen	
	K	S	K	S
Zetelwinst	—	—	4	1
Terugtrekking van de vroegere titularis :				
a) leeftijdsgrens	4	1	2	1
b) onverenigbaarheid, gezondheid, enz.	2	2	—	—
Poll of congres	—	1	1	—
	6	4	7	2

VERKLARING :

Partij of vakbond : arrondissementvoorzitter of -secretaris van de BSP, voorzitter of secretaresse van de Socialistische Vrouwen, vakbondsvoorzitter.

Gemeente : burgemeester of schepen.

Parlement : opvolger van een overleden titularis.

Regering : regeringslid tijdens de vorige legislatuur.

Enkele vaststellingen bij tabel V

a) Zestien van de negentien nieuwelingen, d.i. ruim 84 %, vervulden al andere opdrachten. Negen van hen waren burgemeester of schepen (47 %), zes waren werkzaam in partij of vakbond (31,5 %). Eén was zowel bedrijvig in de partij als in de regering.

b) Drie nieuwelingen haalden in onze tabel geen score. Toch hebben ze op lokaal vlak enig gewicht, als gemeenteraadslid of als provincieraadslid (zelfs bestendig afgevaardigde).

Enkele besluiten bij tabel V.

De invoering van een beperkt cumulatieverbod (twee mandaten, of één mandaat en één beroep) heeft geen tastbare gevolgen gehad. In feite betekenen de nieuwe statutaire voorschriften trouwens een afzwakking van de vroegere regel, die elke cumulatie zonder toestemming van het nationaal partijbureau verbood, maar waaraan in de praktijk niemand zich nog stoorde.

TABEL V

De politieke bindingen van de nieuw-gekozenen

	Aantal nieuwelingen met min. één binding (K + S)	Partij Vakbond	Gemeente	Parlement	Regering
Nederlands . . .	9	4	4	1	—
Frans	7	2	5	—	1
	<hr/> 16	<hr/> 6	<hr/> 9	<hr/> 1	<hr/> 1

Opnieuw blijkt uit ons onderzoek dat reeds verworven posities op plaatselijk niveau (zowel in gemeente als in partij resp. vakbond) als een springplank fungeren naar nationale politieke mandaten. De nieuwe statutaire bepalingen hebben deze situatie bekrachtigd, door voortaan de cumulatie van twee al dan niet « openbare » mandaten toe te staan. Bepalingen, die neerkomen op een *de iure* institutionalisering van de cumulatie binnen de socialistische partij. Het is een bevestiging van de ongeschreven regel in de BSP dat de weg naar het parlement langs plaatselijke partijafdeling of vakbondssecretariaat en gemeente loopt.

Graad van deelneming van de leden aan de polls.

Zoals bij voorgaande gelegenheden beschikken wij slechts over zeer onvolledige gegevens over de graad van deelneming van de leden aan de partijvoorverkiezingen. Dit is bijzonder jammer, omdat deze gegevens zowat de waardemeter uitmaken voor het democratisch selectiesysteem, die de polls heten te zijn. Doordat in de Nederlandse federaties slechts Antwerpen een poll heeft georganiseerd, is het mogelijk voor Vlaanderen een totaaloverzicht te maken. Bij de Franse federaties, die bijna alle een

poll hebben gehouden, ontbreken heel wat inlichtingen met betrekking tot de polluitslag of/en het aantal leden.

Enkele vaststellingen bij de tabellen VI, VII en VIII.

1. Waar de vergelijking met 1971 mogelijk is, constateren wij opnieuw een — zij het lichte — daling van de deelnemingsgraad : de cijfers

TABEL VI
Deelneming aan de polls in de Nederlandse federaties

Federatie	Pollers	Leden (3)	%	Kiezers (4)	%
Antwerpen	9.498	22.000	43,2	131.974	7,2
Andere (geen poll)	0	75.000	0		
	9.498	97.000	9,8		

TABEL VII
Deelneming aan de polls in de Franse federaties (onvolledig)

Federatie	Pollers	Leden (3)	%	Kiezers (4)	%
Bruxelles	15.530	21.000	74,—	124.698	12,4
Luik	14.548	32.000	45,50	128.757	11,3
Bergen	8.000 (3)	12.000	66,70	59.051	13,4
Zinnik	6.716	8.500	79,—	35.950	18,7
Charleroi	9.000 (3)	14.500	62,—	97.522	9,2

TABEL VIII
Evolutie van de ledendeelneming aan de polls

	1971	1974
Antwerpen	43,7	43,20
Luik	52,5	45,50
Bergen	68,9	66,70
Charleroi	62,7	62,—

bevestigen een evolutie, die wij ook al in 1971 konden ontwaren, met name een groeiende desinteresse van de partijleden voor de lijstsamenstelling. Vooral in de Luikse federatie is de terugval opmerkelijk : de

(3) Benaderende cijfers ons door de betrokken besturen verstrekt.

(4) Officieuze Kameruitslagen.

zesduizend nieuwe leden (van 25.768 in 1970 over 27.793 in 1971 tot ongeveer 32.000 eind 1974) zijn blijkbaar niet van de militante of gewoonweg bewuste soort.

2. Voor het overige worden onze vroegere bevindingen bevestigd :

a) een betrekkelijk lage deelneming van de partijleden aan de polls : alleen Bruxelles en Zinnik halen min of meer behoorlijke scores ; in de andere ons bekende federaties bedraagt het deelnemingspercentage ongeveer 55 % ;

b) het pollerspercentage t.o.v. het aantal partijkiezers ligt iets hoger dan voorheen, nl. 11 % (tegen 8,5 % berekend door W. Dewachter in 1967 (5) ; deze evolutie is toe te schrijven aan het permanente stemmenverlies van de BSP, dat sneller verloopt dan de teruggang van het aantal pollers.

Algemene besluiten.

1. In 1974 heeft de BSP opnieuw de poll verzaakt in meer dan de helft van de federaties. Ze heeft blijkbaar definitief de voorkeur gegeven aan het congres als besluitvormingstechniek voor de samenstelling van de lijsten. De partijleden worden aldus steeds minder rechtstreeks betrokken bij de lijstopstelling.

2. De wijzigingen in de partijstatuten aangebracht hebben slechts ten dele uitwerking gehad :

a) de invoering van de leeftijdsgrens heeft vooral in de Nederlandse federaties een verjonging in de hand gewerkt ;

b) de nieuwe cumulatierегeling heeft alleen als effect een clichering van een *de facto* toestand gehad, zonder merkbare weerslag op de lijsten.

Summary

Until 1971 the Belgian Socialist Party (BSP) was the only political party that closely and systematically involved its members in the designation of socialist candidates for parliamentary elections. This was achieved through a system of pre-elections within the party (« polling »).

---

(5) In : *De wetgevende verkiezingen als proces van machtsverwerving in het Belgisch politiek bestel.*

The trend away from « polling », already perceptible in 1971, has asserted itself in 1974. Hardly 56 % of the elected members of Parliament owe their seat to their place on the candidate-list at the « poll ». More than 40 % of them were designated by a party-congress. This change is noticeably true in Flanders.

Nevertheless the choice between a « poll » and a congress as a decision-making technique is not relevant as to the renewal of parliamentary groups. This renewal is mainly due to the introduction of an age-limit (65) and of a gain in seats. Research also showed a growing lack of interest of party members in the composition of candidate-lists: participation has again slightly declined.

